



Bruselj, 28.6.2023  
COM(2023) 364 final

2023/0208 (COD)

Predlog

**UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**

**o eurobankovcih in eurokovancih kot zakonitem plačilnem sredstvu**

{SEC(2023) 257 final} - {SWD(2023) 233 final} - {SWD(2023) 234 final}

## OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

### 1. OZADJE PREDLOGA

#### • Razlogi za predlog in njegovi cilji

Uvedba eura kot enotne evropske valute je bila pomemben korak naprej v evropskem združevanju. Eurogotovina je prevladujoče plačilno sredstvo<sup>1</sup>, saj državljani in trgovci na drobno uporabljajo eurogotovino pri vsakodnevnih transakcijah za plačevanje ali vračanje drobiža. Gotovina je edino plačilno sredstvo, ki omogoča neposredna osebna plačila s takojšnjo poravnavo in brez posredovanja tretje osebe ali uporabe elektronske opreme.

Rast elektronskih plačil, ki se je zaradi COVID-19 še pospešila, je privedla do splošnega zmanjšanja gotovinskih plačil, zmanjševanje mrež bankomatov v številnih državah članicah pa prinaša tveganje za dostop do gotovine. Zato je vprašanje področja uporabe in pomena statusa gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva v okviru politik EU postalo pomembnejše, kot je opisano v strategiji Komisije za mala plačila in glede na nedavno sodbo Sodišča Evropske unije v zvezi s tem<sup>2</sup>.

Ta sodba je pomembna, ker v sodni praksi Sodišča določa ključne vidike pojma zakonito plačilno sredstvo, ki jih je bilo do zdaj mogoče najti le v Priporočilu Komisije z dne 22. marca 2010 o področju uporabe in učinkih, ki jih imajo eurobankovci in eurokovanci kot zakonito plačilno sredstvo<sup>3</sup>. Čeprav zakonodaja EU eurobankovcem in eurokovancem neposredno pripisuje status zakonitega plačilnega sredstva, niti primarna niti sekundarna zakonodaja EU ne opredeljuje pojma zakonito plačilno sredstvo. Sodišče je v sodbi v zadevah v zvezi z zakonitim plačilnim sredstvom razsodilo, da je pojem „zakonito plačilno sredstvo“ eurobankovcev iz člena 128(1) PDEU pojem prava Unije, ki ga je treba razlagati samostojno in enotno po vsej Evropski uniji. Pojem zakonito plačilno sredstvo, kot ga razlaga Sodišče, za eurobankovce vključuje: (i) obvezno sprejemanje, (ii) polno nominalno vrednost in (iii) učinek izpolnitve plačilnih obveznosti<sup>4</sup>, kot je določeno v točki 1 priporočila Komisije iz leta 2010.

Za ohranitev učinkovitosti statusa gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva v praksi je ključnega pomena, da se zagotovi lahek dostop do eurogotovine, saj državljani brez dostopa do gotovine ne bodo mogli plačevati z njo in bo ogrožen njen dejanski status zakonitega plačilnega sredstva.

Zato ta predlog zagotavlja, da eurogotovina kot fizična oblika centralnobančnega denarja ostane prisotna in na voljo za vse rezidente in podjetja v euroobmočju ter jo vsi rezidenti in podjetja v euroobmočju sprejemajo.

#### • Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike

Razen ustreznih določb Pogodb (člen 3(1)(c) PDEU in členi 127 do 133 PDEU), člena 11 Uredbe Sveta (ES) št. 974/98 o uvedbi eura<sup>5</sup>, ki eurokovancem podeljuje status zakonitega plačilnega sredstva, priporočila Komisije iz leta 2010 in predloga uredbe Evropskega

<sup>1</sup> [https://www.ecb.europa.eu/euro/cash\\_strategy/cash\\_role/html/index.sl.html](https://www.ecb.europa.eu/euro/cash_strategy/cash_role/html/index.sl.html)

<sup>2</sup> Glej sodbo z dne 26. januarja 2021 v združenih zadevah Dietrich in Häring, C-422/19 in C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63.

<sup>3</sup> Priporočilo Komisije z dne 22. marca 2010 o področju uporabe in učinkih, ki jih imajo eurobankovci in eurokovanci kot zakonito plačilno sredstvo (2010/191/EU).

<sup>4</sup> Glej sodbo z dne 26. januarja 2021 v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19, Dietrich in Häring, ECLI:EU:C:2021:63, točka 49.

<sup>5</sup> Uredba Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi eura (UL L 139, 11.5.1998, str. 1).

parlamenta in Sveta o uvedbi digitalnega eura (sprejetega skupaj s tem predlogom)<sup>6</sup> na zadevnem področju politike, tj. področju monetarnega prava v okviru monetarne politike euroobmočja, ni določb politike.

Ta predlog je skladen z navedenimi določbami primarnega prava. Ta predlog uredbe je zlasti skladen s priporočilom Komisije iz leta 2010, v katerem je navedena skupna opredelitev statusa zakonitega plačilnega sredstva. Za zagotovitev skladnosti med obema oblikama centralnobančnega denarja (digitalni euro in eurogotovina) bo tudi digitalni euro urejen na enak način kot status zakonitega plačilnega sredstva, ki ga ima gotovina, brez poseganja v razlike med tema oblikama eura. Ta predlog dopolnjuje predlog uredbe o vzpostavitvi digitalnega eura, saj bi moral digitalni euro gotovino dopolnjevati, ne pa je nadomestiti. Zato Komisija podaja zakonodajni predlog za zagotavljanje sprejemanja in razpoložljivosti gotovine.

Ko bo predlagana uredba sprejeta, bo nadomestila priporočilo Komisije iz leta 2010, ki bo postalo brezpredmetno. Komisija bi nato pojasnila, da se priporočilo ne uporablja več.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Ta predlog je v skladu z drugimi politikami na ravni Unije. Skladen je zlasti s strategijo Komisije za mala plačila, sprejeto septembra 2020.

Ta predlog je skladen tudi z evropskim aktom o dostopnosti, ki zajema bankomate, in s prizadevanji politik Unije za podporo socialnemu vključevanju, tudi v okviru evropskega stebra socialnih pravic. Njegov cilj je zagotoviti, da imajo vsi v euroobmočju zadosten in učinkovit dostop do gotovine. To je zlasti pomembno za ranljive skupine, ki so odvisne od uporabe gotovine za plačila, kar običajno vključuje starejše, invalide, ki imajo lahko težave pri dostopu do digitalnih plačil, osebe z omejenimi digitalnimi spretnostmi in/ali nižjimi dohodki. Te skupine običajno pri svojih plačilih veliko raje uporabljajo gotovino kot elektronska plačilna sredstva. Prav tako se na gotovino kot način plačila zanašajo tudi finančno izključene osebe, kot so osebe brez bančnega računa, prosilci za azil in migranti, ki morda ne morejo ali niso pripravljeni uporabljati plačilnih metod, ki jih zagotavlja zasebni sektor. Poleg tega dokazi kot glavne razloge za dajanje prednosti gotovini navajajo, da (i) velja, da gotovina omogoča večje zavedanje lastnih izdatkov, in (ii) da se gotovina dojema kot anonimna (torej varuje zasebnost)<sup>7</sup>, obenem pa ima edinstveno značilnost, da omogoča neposredna plačila s takojšnjo poravnavo brez potrebe po tretji osebi. Kar zadeva ohranjanje gotovine kot možnosti plačila, študija ECB o plačilnih navadah potrošnikov v euroobmočju iz leta 2022<sup>8</sup> kaže, da 60 % potrošnikov še vedno meni, da je možnost plačila z gotovino pomembna ali zelo pomembna. Študija potrjuje, da si „kljub vplivu pandemije in z njo

---

<sup>6</sup> [Priporočilo Komisije z dne 22. marca 2010 o področju uporabe in učinkih, ki jih imajo eurobankovci in eurokovanci kot zakonito plačilno sredstvo \(europa.eu\).](#)

<sup>7</sup> Evropska centralna banka (2022), Study on the payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE) (Študija o plačilnih navadah potrošnikov v euroobmočju (SPACE)): [https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb\\_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7](https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7).

<sup>8</sup> [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area \(SPACE\) – 2022 \(Študija o plačilnih navadah potrošnikov v euroobmočju \(SPACE\) – 2022\) \(europa.eu\).](#)

povezanih ukrepov zapore ter preferencam, o katerih poročajo potrošniki sami, vse večji delež potrošnikov v euroobmočju želi imeti možnost plačila v gotovini“<sup>9</sup>.

## **2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST**

### **• Pravna podlaga**

Ta predlog uredbe temelji na členu 133 PDEU, ki določa sprejetje ukrepov, vključno z ukrepi monetarnega prava, ki so potrebni za uporabo eura kot enotne valute. Ta določba Pogodbe odraža potrebo po vzpostavitvi enotnih načel za vse države članice, katerih valuta je euro, da se zaščitijo splošni interesi ekonomske in monetarne unije ter eura kot enotne valute.

### **• Subsidiarnost**

V skladu s členom 5(3) PEU se načelo subsidiarnosti ne uporablja na področjih, ki so v izključni pristojnosti Unije. EU ima v skladu s členom 3(1), točka (c), PDEU izključno pristojnost na področju monetarne politike držav članic, katerih valuta je euro. Na tem področju ukrepanje držav članic euroobmočja ni mogoče, zato se načelo subsidiarnosti ne uporablja.

### **• Sorazmernost**

Sorazmernost je sestavni del ocene učinka, ki je priložena predlogu. Čeprav lahko sprejetje ukrepov za zagotavljanje sprejemanja gotovine ali zadostnega in učinkovitega dostopa do gotovine, kjer so ustrezni, pomeni določeno breme za organe, odgovorne za njihovo sprejetje, in za subjekte, odgovorne za njihovo izvajanje, ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za zagotovitev doseganja ciljev sprejemanja gotovine in dostopa do nje, predlog pa državam članicam dopušča prožnost, da sprejmejo ukrepe le, če so potrebni, in da jih prilagodijo svojim posebnim nacionalnim okoliščinam. V skladu z načelom sorazmernosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) ta predlog uredbe zato ne presega tistega, kar je potrebno in sorazmerno za doseganje njegovih ciljev.

### **• Izbira instrumenta**

Uredba Evropskega parlamenta in Sveta je ustrezen instrument za prispevanje k oblikovanju enotnih pravil, saj se uporablja neposredno in takoj ter tako onemogoča različno uporabo v različnih državah članicah zaradi razlik pri prenosu. Ta izbira je v skladu s ciljem predloga.

## **3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA**

### **• Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

### **• Posvetovanja z deležniki**

Strategijo posvetovanja, na katero se opira ta predlog, je sestavljalo več pobud:

- Komisija je 5. aprila 2022 začela ciljno usmerjeno posvetovanje o digitalnem evru, ki se je končalo 16. junija 2022. Namenski oddelek tega posvetovanja je vključeval

---

<sup>9</sup> Evropska centralna banka (2022), Study on the Payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE) (Študija o plačilnih navadah potrošnikov v euroobmočju (SPACE)), str. 59: [https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb\\_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7](https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7).

posebna vprašanja o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu. V okviru ciljno usmerjenega posvetovanja so bile zbrane informacije s strani panožnih strokovnjakov, ponudnikov plačilnih storitev (vključno s kreditnimi institucijami, plačilnimi institucijami in institucijami za izdajo elektronskega denarja), ponudnikov plačilne infrastrukture, razvijalcev plačilnih rešitev, trgovcev, trgovskih združenj, regulatorjev in nadzornikov za mala plačila, nadzornikov za preprečevanje pranja denarja, finančnoobveščevalnih enot, drugih ustreznih organov in strokovnjakov ter potrošniških organizacij, da bi se upoštevale pri oceni učinka, ki jo je pripravila Komisija v zvezi s predlogom uredbe o digitalnem euru in tem predlogom. Glavne ugotovitve ciljno usmerjenih posvetovanj so: potrošniške organizacije, številna poslovna združenja in večina anketiranih strokovnjakov, ki so izrazili svoja stališča, so podprli zakonodajno ukrepanje na ravni EU za povečanje pravne varnosti in vključitev statusa eurogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva v zakonodajo. Anketiranci so na splošno predlagali, da bi bilo treba pri omogočanju nadaljnjih izjem od splošnega načela obveznega sprejemanja upoštevati praktične elemente. Mnenja anketiranih strokovnjakov glede določbe o upravnih sankcijah za nesprejemanje gotovine so se razlikovala, združenja potrošnikov pa so to določbo podprla. Anketiranci so izrazili široko podporo prepovedi zaračunavanja doplačil pri plačevanju z eurobankovci in eurokovanci v primeru uredbe EU. Anketiranci so na splošno in v vsaki zadevni skupini deležnikov, razen finančnih institucij, podprli tudi določbo o zagotavljanju razpoložljivosti gotovine, kot je obveznost držav članic, da v primeru uredbe EU sprejmejo pravila za zagotavljanje zadostnega dostopa do gotovine ter o teh pravilih poročajo Komisiji in ECB. Vsi rezultati so bili analizirani in upoštevani pri pripravi ocene učinka in tega predloga.

- Države članice so imele priložnost izraziti svoja stališča na različnih sestankih strokovne skupine za euro kot zakonito plačilno sredstvo (ELTEG). Razprave so bile podprte s ciljno usmerjenimi posvetovanji z državami članicami z uporabo vprašalnikov. Razprave skupine ELTEG so potrdile obstoj pravne negotovosti v zvezi s statusom eurogotovine kot zakonitim plačilnim sredstvom in različno uporabo z njim povezanih načel v euroobmočju. Skupina ELTEG je opredelila vrsto vprašanj v zvezi s sprejemanjem in razpoložljivostjo gotovine v praksi, njeno končno poročilo pa vključuje sklop 25 načel o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu, ki so bila upoštevana pri pripravi tega predloga.
- Komisija je 7. novembra 2022 organizirala konferenco na visoki ravni o digitalnem euru, na kateri so sodelovali predstavniki nacionalnih organov in organov EU, poslanci Evropskega parlamenta, zasebni sektor ter predstavniki civilne družbe in akademskih krogov. Med razpravami so bile večkrat izpostavljene posledice digitalnega eura za eurogotovino, pri čemer je bilo poudarjeno predvsem, da bi digitalni euro dopolnjeval gotovino.
- V celotnem procesu je bila ECB tesno vključena v razprave na tehnični ravni.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Pri pripravi te pobude so bili uporabljeni številni prispevki in viri strokovnega znanja, med drugim:

- dokazi, predloženi v okviru različnih zgoraj navedenih posvetovanj;

- končno poročilo skupine ELTEG III<sup>10</sup>;
  - poročilo Obora za plačila malih vrednosti v eurih (ERP) za leto 2022;
  - raziskave in delovni dokumenti ECB, delovni dokumenti služb Komisije in statistični podatki;
  - raziskave Komisije.
- **Ocena učinka**

Ta predlog spremlja ocena učinka, ki je bila 14. oktobra 2022 predložena Odboru za regulativni nadzor. Odbor je 18. novembra 2022 podal negativno mnenje. Ocena učinka je bila Odboru za regulativni nadzor ponovno predložena 23. marca 2023 in odobrena 25. aprila 2023. Kot odgovor na pripombe Odbora za regulativni nadzor je v oceni učinka pojasnjena povezava med pobudo o digitalnem euru in pobudo o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu, podrobno so opisani določeni vidiki pobude o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu, zlasti glede dostopa do gotovine, ter ponazorjeno, kakšni bi bili stroški za banke zaradi morebitnih ukrepov EU, na primer za ponovno postavitev bankomatov.

Vprašanje gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva ima dva glavna vidika: sprejemanje gotovine in dostop do nje. Brez ukrepanja na ravni EU bosta obseg, v katerem podjetja sprejemajo gotovino, ter zmožnost državljanov in podjetij, da dobijo zadosten dostop do gotovine, zaradi pomanjkanja enotne uporabe in razlage pojma zakonito plačilno sredstvo ostala pod optimalno ravno in se bosta po euroobmočju razlikovala.

Sprejemanje gotovine je obravnavano v sodni praksi Sodišča Evropske unije, v tem predlogu pa so vidiki v povezavi s sprejemanjem gotovine, ki so zajeti v sodbi Sodišča Evropske unije, kodificirani in pojasnjeni. Ti vidiki so: načelno obvezno sprejemanje v polni nominalni vrednosti in z učinkom izpolnitve plačilnih obveznosti. V oceni učinka je navedeno tudi, da bi bilo treba pri zakonodajnem predlogu razmisliti o podrobnejših pojasnilih glede pomena zakonitega plačilnega sredstva, da bi zagotovili dodano vrednost in pravno varnost ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije. Poleg tega je bilo v oceni učinka ugotovljeno, da bi bilo treba spremljati ravni sprejemanja gotovine, vključno z razširjenostjo vnaprejšnjega enostranskega izključevanja gotovine, in sprejeti ukrepe, če sprejemanje gotovine ni zagotovljeno.

Ker se to nanaša na področje uporabe, učinke in izjeme od ključnih vidikov pojma zakonito plačilno sredstvo, ki so zajeti v sodni praksi Sodišča, gre pri sprejemanju zakonodaje o teh zadevah v veliki meri za pojasnitev in kodifikacijo v interesu skladnosti in boljše zakonodaje, kjer ni veliko maneverskega prostora za izbiro politik.

V zvezi z dostopom do gotovine obstajajo možnosti za izbiro politik glede narave in oblike ukrepov, ki jih je treba sprejeti, zato so ti vidiki analizirani v okvirjih skozi celotno oceno učinka. Da bi se gotovina lahko uporabljala kot učinkovito plačilno sredstvo, bi bilo treba zagotoviti dostop do različnih gotovinskih storitev, zlasti dvigov gotovine in gotovinskih pologov na plačilne račune pri kreditnih institucijah. Te storitve omogočajo pretok gotovine med različnimi akterji v družbi.

V oceni učinka je bilo ugotovljeno naraščanje deleža državljanov (med letoma 2016 in 2019), ki so izrazili zaskrbljenost glede dostopa do bankomatov, ter precej razlik med državami članicami in ponekod problematično stanje v zvezi z dostopom do gotovine. Zato obstaja

<sup>10</sup> Glej končno poročilo v zavihku Sestanki, [5<sup>th</sup> and final meeting of ELTEG III](#).

tveganje, da vsem v euroobmočju ne bo mogoče zagotoviti dostopa do osnovnih gotovinskih storitev pod razumnimi pogoji, zlasti kar zadeva ceno in razdaljo. To bi lahko privedlo do izključenosti ranljivih skupin, ki so odvisne od gotovinskih plačil, ter do spodkopavanja in postopne izgube učinkovitosti statusa gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva, pa tudi kot zanesljive plačilne metode v kriznih razmerah. Poleg tega je treba opozoriti, da mnogi gotovino dojemajo kot način plačila s socialnimi prednostmi, ki zagotavlja jasen pregled nad izdatki, zelo enostavno in hitro uporabo ter visoko stopnjo varnosti in anonimnosti/zasebnosti v finančnih zadevah.

Za urejanje vprašanj v zvezi z dostopom do gotovine sta bili opredeljeni dve možnosti: (1) instrument mehkega prava (npr. priporočilo Komisije) ali (2) pravno zavezujoča obveznost za države članice v predlagani uredbi o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu, ki jo morajo izvajati države članice. Prva možnost ne bi omogočala enotne razlage ključnih načel statusa zakonitega plačilnega sredstva, ki ga ima gotovina. To bi le delno izpolnilo cilj zagotavljanja zadostnega dostopa do gotovine, dopuščanje nezadostnega dostopa v nekaterih delih euroobmočja pa bi lahko spodkopalo učinkovitost enotne valute kot zakonitega plačilnega sredstva. V oceni učinka je bilo ugotovljeno, da je prednostna možnost z vidika dostopa do gotovine druga možnost, ki bi zagotovila skladnost regulativne obravnave obeh oblik eura. Države članice bi morale imenovati enega ali več pristojnih nacionalnih organov z nadzornimi in regulativnimi pooblastili nad tržnimi dejavnostmi deležnikov v gotovinskem ciklu, ki bi morali spremljati dostopnost gotovine in povezanih gotovinskih storitev. Države članice bodo morale natančno oceniti, kaj pomeni zadosten in učinkovit dostop v njihovih specifičnih okoliščinah (tj. tudi ob upoštevanju povpraševanja po dostopu do gotovine) in kakšne ukrepe je treba sprejeti, da se ga zagotovi. Komisija bi lahko analizirala, ali sprejeti ukrepi ustrezajo skupnemu pristopu iz uredbe in ocenam držav članic glede potreb na njihovem ozemlju. Komisija bi se pri izvedbi analize posvetovala z Evropsko centralno banko. Ta možnost bi torej tudi zagotovila, da bi bil status eurogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva učinkovito in skladno zaščiten v celotnem euroobmočju.

Ker bi morale države članice podrobneje opredeliti svoje ukrepe, sprejete za zagotavljanje dostopa do gotovine, opredeliti zadostne geografske standarde za zahteve glede dostopa do bankomatov, ki ustrezajo potrebam njihovega prebivalstva in posebnostim na ravni storitev, ter oceniti, za katere ponudnike plačilnih storitev veljajo zahteve in priporočila glede dostopa, bi o morebitnih stroškovnih posledicah odločale potrebe na terenu in ustrezne odločitve držav članic. Če je dostop do gotovine v državi članici zadosten, ukrepi v tej državi članici ne bi bili potrebni, zato banke ne bi imele dodatnih stroškov. V državah članicah, v katerih se je dostop do gotovine že znatno poslabšal, bi lahko za banke nastali stroški, povezani s ponovno vzpostavitvijo zadostne ravni dostopa do gotovine, vendar bi bil obseg teh stroškov odvisen od odločitev nacionalnih organov o zadostni in učinkoviti ravni dostopa, tudi če bi Komisija sprejela izvedbeni akt. Uredba EU sama po sebi ne bi neposredno pomenila stroškov za banke ali trgovce na drobno.

Predlog je skladen z evropskimi podnebnimi pravili in ne pričakuje se, da bi vplival na okolje. Kot je navedeno zgoraj, se pričakuje, da bo imel predlog pozitiven socialni učinek, saj bo okrepil socialno vključenost ranljivih skupin, ki so običajno bolj odvisne od gotovine ali izključene iz uporabe elektronskih plačilnih sredstev.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

Ta pobuda ni pobuda REFIT. Ne temelji na oceni obstoječe uredbe.

Ta pobuda bo z vidika načela „za enega sprejetega se eden odpravi“ večinoma nevtralna. Trenutno ni zakonodaje EU o statusu gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva, zato na tem področju ni obstoječih upravnih stroškov, ki bi jih bilo mogoče prihraniti.

Ta pobuda ne nalaga nobenih novih in znatnih upravnih stroškov, tj. posebnih zahtev glede označevanja, poročanja ali registracije, ki bi jih bilo treba izravnati s prihranki stroškov drugod.

- **Temeljne pravice**

Pobuda je skladna s temeljnimi pravicami. Spoštuje temeljno pravico do svobode gospodarske pobude (določeno v členu 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah) in temeljno pravico do varstva potrošnikov (člen 38).

Kar zadeva druge zadevne temeljne pravice, so morebitne omejitve, ki izhajajo iz te uredbe, utemeljene s cilji splošnega interesa, spoštujejo njihovo bistvo in so v skladu z načelom sorazmernosti.

#### **4. PRORAČUNSKE POSLEDICE**

Ta uredba ne vpliva na proračun.

#### **5. DRUGI ELEMENTI**

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Predlog vključuje splošni načrt za spremljanje in pregled učinka Uredbe. Komisija bo morala opraviti pregled delovanja in učinkov te uredbe ter Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo v skladu s smernicami Komisije za boljše pravno urejanje. Države članice bi morale zagotoviti Komisiji vse potrebne informacije za pripravo tega poročila.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

##### **Predmet urejanja in področje uporabe (člena 1 in 2)**

Predlog določa podrobna pravila o področju uporabe in učinkih statusa gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva ter o dostopu do eurobankovcev in eurokovancev. Pravila urejajo poravnavo denarnih dolgov, kadar se v primeru obstoja plačilne obveznosti ti poravnajo z gotovino. Predlog vključuje tudi pravila o dopustnih izjemah, pravila za spremljanje sprejemanja gotovine in zlasti razširjenosti vnaprejšnjega enostranskega izključevanja gotovine v euroobmočju ter določbo za zagotavljanje učinkovitega dostopa do gotovine.

##### **Opredelitev zakonitega plačilnega sredstva in izjeme (členi 4, 5 in 6)**

Predlog prvič v sekundarni zakonodaji določa opredelitev in ureja status zakonitega plačilnega sredstva za gotovino. Do zdaj je bil pojem „zakonito plačilno sredstvo“ opredeljen le v priporočilu Komisije iz leta 2010 in v sodni praksi Sodišča v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19, kjer je razložen pojem „zakonito plačilno sredstvo“ iz člena 128(1) PDEU za eurobankovce. V skladu z navedeno sodno prakso člen 4 opredeljuje, da status zakonitega plačilnega sredstva, ki ga ima gotovina, pomeni, da je njeno sprejemanje obvezno, da se sprejema s polno nominalno vrednostjo in da ima učinek izpolnitve plačilne obveznosti. Prejemnik plačila ne sme zavrniti eurogotovine, predložene za plačilo, razen če sta se stranki dogovorili o drugačnem plačilnem sredstvu ali se uporablja izjema.

Člen 5 določa pogoje, pod katerimi bi bila zavrnitev sprejema eurogotovine pravno mogoča; sprejem eurogotovine mora biti zavrnjen v dobri veri, zavrnitev pa mora temeljiti na legitimnih razlogih in mora biti v skladu z načelom sorazmernosti glede na konkretne okoliščine, v katerih je treba izvesti plačilo. Dokazno breme, da so izpolnjeni ti pogoji za take izjeme v dobri veri glede na okoliščine, nosi prejemnik plačila. Člen 5 določa neizčrpen seznam dveh legitimnih razlogov, na podlagi katerih je mogoče zavrniti eurogotovino, in sicer predložitev bankovcev, katerih vrednost je izrazito nesorazmerna z vrednostjo zneska, ki ga je treba poravnati, in izjemni primeri, ko podjetje v danem trenutku nima na voljo drobiža za vračilo ali podjetju zaradi tega plačila ne bi ostalo dovolj drobiža za nadaljnje izvajanje njegovega običajnega poslovanja.

Člen 6 pooblašča Komisijo, da z delegiranimi akti sprejme dodatne monetarnopravne izjeme od načela obveznega sprejemanja. Te izjeme bi morale biti utemeljene in sorazmerne, ne bi smele ogrozati učinkovitosti statusa eurogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva in bi morale biti dovoljene le, če so na voljo druga sredstva za plačilo denarnih dolgov.

### **Sprejemanje plačil v gotovini (člen 7)**

Namen člena 7 je zagotoviti, da splošna razširjenost nesprejemanja gotovine na podlagi enostranskega in vnaprejšnjega izključevanja gotovine s strani podjetij ne ogroža temeljnega načela statusa zakonitega plačilnega sredstva, da ga je obvezno sprejeti.

Države članice bi morale spremljati raven vnaprejšnjega enostranskega izključevanja plačil v gotovini in zagotoviti sprejemanje gotovine v skladu z načelom njenega obveznega sprejemanja, kot je določeno v členu 4. Države članice bi morale o svoji oceni vsako leto poročati Komisiji in Evropski centralni banki. Če se oceni, da raven nesprejemanja gotovine ogroža obvezno sprejemanje eurobankovcev in eurokovancev, bi morale države članice sprejeti popravne ukrepe.

### **Dostop do gotovine (člen 8)**

Člen 8 določa obveznost držav članic, da na svojem celotnem ozemlju zagotovijo zadosten in učinkovit dostop do gotovine v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih. To je potrebno za zagotavljanje učinkovitosti statusa eurogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva v praksi.

Države članice bi morale spremljati dostop do gotovine. Prav tako bi morale vsako leto oceniti razmere na svojem ozemlju ter o svoji oceni poročati Komisiji in Evropski centralni banki. Če ni zagotovljen zadosten in učinkovit dostop do gotovine, bi morale države članice sprejeti popravne ukrepe.

### **Postopkovni vidiki (člen 9)**

Namen tega člena je določiti postopkovne vidike za učinkovito izvajanje obveznosti iz členov 7 in 8. V zvezi s tem morajo vse države članice imenovati enega ali več pristojnih nacionalnih organov s potrebnimi upravnimi in regulativnimi pooblastili v zvezi s področji sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine.

Imenovani pristojni nacionalni organi bi lahko ocenili, ali splošna razširjenost nesprejemanja gotovine na podlagi enostranskega in vnaprejšnjega izključevanja gotovine s strani podjetij ne ogroža načela obveznega sprejemanja gotovine ter ali je na ozemlju njihove države članice dostop do gotovine zadosten in učinkovit. Ocena bo temeljila na sklopu skupnih kazalnikov, ki jih bo z izvedbenimi akti sprejela Komisija. Ta ocena bi se sporočila Komisiji, kot je določeno v členu 13. Če bi države članice sprejele popravne ukrepe na podlagi svojih obveznosti iz členov 7 in 8, bi bilo treba te popravne ukrepe navesti v letnem poročilu. Državam članicam ne bi bilo treba sprejeti izvedbenih ukrepov, če bi njihova ocena pokazala,

da splošna razširjenost nesprejemanja gotovine na podlagi enostranskega in vnaprejšnjega izključevanja gotovine s strani podjetij ne ogroža načela obveznega sprejemanja gotovine, ter če je na njihovem ozemlju zagotovljen zadosten in učinkovit dostop do gotovine.

Kadar pa se ukrepi države članice zdijo nezadostni ali če Komisija meni, da sprejemanje gotovinskih plačil in/ali zadosten in učinkovit dostop do gotovine v državi članici kljub ugotovitvam iz letnega poročila ni v skladu z obveznostmi iz členov 7 in 8, se na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje izvedbenih aktov, v katerih se določijo ustrezni in sorazmerni ukrepi, ki bi jih morala sprejeti zadevna država članica.

### **Delegirani in izvedbeni akti (člena 10 in 11)**

Komisija bo pooblaščenca za sprejemanje delegiranih aktov. Člen 10 pojasnjuje postopek, ki ga je treba upoštevati pri sprejemanju delegiranih aktov iz člena 6.

Člen 11 določa, da Komisiji v zvezi s postopkom sprejemanja izvedbenih aktov iz člena 9 pomaga odbor.

### **Kazni (člen 12)**

Da bi zagotovili izvrševanje določb Uredbe in hkrati državam članicam omogočili določeno stopnjo prožnosti glede narave kazni, ki se uporabljajo, člen 12 določa, da pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve Uredbe, določijo države članice.

### **Poročanje (člen 13)**

Člen 13 določa, da vsaka država članica Komisiji in ECB predloži letno poročilo o izjemah od obveznega sprejemanja gotovine in njihovi uporabi, o podrobnih podatkih in analizi stanja v državi članici glede dostopa do gotovine in sprejemanja gotovine, o popravnihi ukrepih, ki jih je treba sprejeti v skladu s členoma 7 in 8, ter o uvedenih kaznih.

### **Pravna sredstva (člen 14)**

Člen 14 od držav članic zahteva, da fizične osebe in podjetja obvestijo o kanalih in pravnih sredstvih, ki so jim na voljo za vložitev pritožb pri pristojnih organih v zvezi s primeri nezakonite zavrnitve sprejema gotovine in nezadostnega dostopa do gotovine.

### **Povezanost med eurobankovci in eurokovanci ter digitalnim eurom (člen 15)**

Člen 15 zahteva medsebojno konvertibilnost gotovine in digitalnega eura po nominalni vrednosti ter, da bi se izognili dvomom, določa pravico plačnika, da se odloči za plačilo v gotovini ali digitalnem evru v primerih, ko velja obvezno sprejemanje obojega v skladu s to uredbo, vključno zlasti z določbami v zvezi z obveznim sprejemanjem (tj. členi 4, 5, 6 in 7), in z uredbo o digitalnem evru.

### **Pregled (člen 16)**

Člen 16 določa, da Komisija opravi pregled Uredbe pet let po začetku njene veljavnosti ter o tem poroča Parlamentu in Svetu. Države članice bi morale zagotoviti Komisiji vse potrebne informacije za pripravo tega poročila.

### **Začetek veljavnosti (člen 17)**

Uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Predlog

**UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**

**o eurobankovcih in eurokovancih kot zakonitem plačilnem sredstvu**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 133 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropske centralne banke,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) V skladu s členom 3(1), točka (c), Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ima Unija izključno pristojnost na področju monetarne politike držav članic, katerih valuta je euro.
- (2) V skladu s členom 128(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije in členom 10 Uredbe Sveta (ES) št. 974/98<sup>11</sup> so eurobankovci edini bankovci s statusom zakonitega plačilnega sredstva v državah članicah, katerih valuta je euro. V skladu s členom 11 Uredbe (ES) št. 974/98 so eurokovanci edini kovanci, ki imajo status zakonitega plačilnega sredstva v državah članicah, katerih valuta je euro.
- (3) Priporočilo Komisije o področju uporabe in učinkih, ki jih imajo eurobankovci in eurokovanci kot zakonito plačilno sredstvo<sup>12</sup>, določa skupno opredelitev statusa zakonitega plačilnega sredstva, ki ga imajo eurobankovci in eurokovanci.
- (4) Sodišče Evropske unije je v sodbi z dne 26. januarja 2021<sup>13</sup> razsodilo, da je pojem „zakonito plačilno sredstvo“ iz člena 128(1) PDEU pojem prava Unije, ki ga je treba razlagati samostojno in enotno po vsej EU<sup>14</sup>. Drugič, Sodišče je razsodilo, da pojem „zakonito plačilno sredstvo“, izraženo v neki denarni enoti, pomeni, da „tega plačilnega sredstva na splošno ni mogoče zavrniti pri izpolnitvi dolga, izraženega v isti denarni enoti, z nominalno vrednostjo in brez doplačil za plačnika, s čimer se doseže

---

<sup>11</sup> Uredba Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi eura (UL L 139, 11.5.1998, str. 1).

<sup>12</sup> UL L 83, 30.3.2010, str. 70.

<sup>13</sup> Glej sodbo z dne 26. januarja 2021 v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19, Hessischer Rundfunk, ECLI:EU:C:2021:63.

<sup>14</sup> Glej sodbo z dne 26. januarja 2021 v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19, Hessischer Rundfunk, ECLI:EU:C:2021:63, točka 45.

razbremenitev plačilne obveznosti<sup>15</sup>. Tretjič, Sodišče je navedlo, da lahko države članice, katerih valuta je euro, načeloma omejijo obveznost sprejemanja eurobankovcev in eurokovancev iz razlogov javnega interesa in na podlagi svojih pristojnosti zunaj področja monetarnega prava in politike ter drugih izključnih pristojnosti Unije, če so te omejitve utemeljene s ciljem v javnem interesu in sorazmerne z njim<sup>16</sup>.

- (5) Sprejem eurobankovcev in eurokovancev, predloženih kot plačilno sredstvo, se lahko izjemoma zavrne, če je to storjeno v dobri veri, zavrnitev pa temelji na legitimnih razlogih in konkretnih okoliščinah, na katere prejemnik plačila ne more vplivati, ter če je zavrnitev sorazmerna. Zavrnitev je na primer lahko upravičena, če je eurobankovec, predložen za poravnavo denarnega dolga, nesorazmeren v primerjavi z zneskom, ki se dolguje prejemniku plačila, kot je predložitev bankovca za dvesto eurov za poravnavo dolga, manjšega od petih eurov. V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 974/98 se razen od organa izdajatelja in tistih oseb, ki so izrecno imenovane na podlagi nacionalne zakonodaje države članice izdajateljice, od nobene stranke ne bi smelo zahtevati, da pri enem plačilu sprejme več kakor 50 kovancev.
- (6) Da se zagotovi, da splošno razširjeno in strukturno nesprejemanje gotovinskih plačil ne bi ogrozili učinkovitega izvajanja načela obveznega sprejemanja plačil v eurobankovcih in eurokovancih, morajo države članice spremljati raven vnaprejšnjega enostranskega izključevanja plačil v gotovini, kadar se transakcije izvajajo v fizičnih prostorih. Zato bi morale države članice, kadar se plačila izvajajo v fizičnih prostorih, na podlagi skupnih kazalnikov, ki omogočajo primerjavo med državami članicami, redno spremljati raven vnaprejšnjega enostranskega izključevanja plačil v gotovini na svojem celotnem ozemlju, v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih. Če je po njihovi oceni sprejemanje gotovinskih plačil na njihovem ozemlju zagotovljeno, državam članicam ne bi bilo treba sprejeti posebnih ukrepov v zvezi s svojo obveznostjo. Morale pa bi še naprej spremljati razmere. Če država članica ugotovi, da vnaprejšnje enostransko izključevanje gotovine na njenem celotnem ozemlju ali njegovem delu ogroža obvezno sprejemanje plačil v eurobankovcih in eurokovancih, bi morala ta država članica sprejeti učinkovite in sorazmerne ukrepe za izboljšanje stanja, kot so prepoved ali omejitve vnaprejšnjega enostranskega izključevanja gotovine na svojem celotnem ozemlju ali njegovih delih, na primer na podeželju, oziroma v določenih sektorjih, ki veljajo za bistvene, kot so poštni uradi, supermarketi, lekarnе ali zdravstvenovarstvene ustanove, ali za določene vrste plačil, ki veljajo za bistvene.
- (7) Za učinkovito izvajanje obveznosti zagotavljanja zadostnega in učinkovitega dostopa do gotovine bi morale države članice na podlagi skupnih kazalnikov, ki omogočajo primerjavo med državami članicami, redno spremljati raven dostopa do gotovine na svojem celotnem ozemlju, v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih. Skupni kazalniki bi lahko vključevali dejavnike, ki vplivajo na dostop do gotovine, kot so gostota točk dostopa do gotovine glede na prebivalstvo, pogoji za dvig in polog denarja, vključno s provizijami, obstoj različnih omrežij z različnimi načini dostopa za stranke, razlike med mesti in podeželjem in družbeno-ekonomske razlike ter težave z dostopom za nekatere skupine prebivalstva. Če je po njihovi oceni

<sup>15</sup> Glej sodbo z dne 26. januarja 2021 v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19, Hessischer Rundfunk, ECLI:EU:C:2021:63, točka 46.

<sup>16</sup> Glej sodbo z dne 26. januarja 2021 v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19, Hessischer Rundfunk, ECLI:EU:C:2021:63, točki 67 in 68.

dostop do gotovine na njihovem ozemlju zadosten in učinkovit, državam članicam ne bi bilo treba sprejeti posebnih ukrepov v zvezi s svojo obveznostjo. Morale pa bi še naprej spremljati razmere. Če država članica ugotovi, da dostop do gotovine na njenem celotnem ozemlju ali njegovem delu ni zadosten in učinkovit ali da obstaja tveganje, da se bo brez ukrepanja poslabšal, bi bilo treba sprejeti ustrezne popravne ukrepe za izboljšanje stanja, kot so geografske zahteve glede dostopa za ponudnike plačilnih storitev, ki nudijo storitve dviga gotovine, da ohranijo gotovinske storitve v zadostnem številu podružnic, v katerih poslujejo, oziroma prek imenovanega zastopnika za samo spletne kreditne institucije ali da ohranijo zadostno gostoto bankomatov, kjer poslujejo, pri čemer upoštevajo dobro geografsko razpršenost glede na prebivalstvo, pa tudi morebitno združevanje bankomatov. Drugi popravni ukrepi bi lahko vključevali priporočila nekreditnim institucijam, kot so neodvisni upravljavci bankomatov, trgovci na drobno ali poštni uradi, s katerimi bi se jih spodbujalo k dopolnjevanju gotovinskih storitev bank.

- (8) Na Komisijo bi bilo treba prenesti pooblastilo za sprejemanje izvedbenih aktov o sklopu splošnih skupnih kazalnikov za euroobmočje, ki bi državam članicam omogočili učinkovito spremljanje in ocenjevanje sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine na njihovem celotnem ozemlju, v vseh njihovih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih. Komisija bi se morala pri pripravi takih izvedbenih aktov posvetovati z Evropsko centralno banko.
- (9) Na Komisijo bi bilo treba prenesti pooblastilo za sprejemanje izvedbenih aktov, naslovljenih na posamezno državo članico, kadar se zdijo ukrepi, ki jih je ta država članica predlagala, nezadostni ali kadar kljub ugotovitvam iz letnega poročila, ki ga pošlje ta država članica, vnaprejšnje enostransko izključevanje gotovine ogroža načelo obveznega sprejemanja plačil v eurobankovcih in eurokovancih in/ali kadar dostop do gotovine ni zadosten in učinkovit. Tak izvedbeni akt bi lahko od zadevne države članice zahteval, da sprejme ukrepe, kot so navedeni v uvodnih izjavah 7 in 8, ali ukrepe, ki so v drugih državah članicah veljali za učinkovite za zagotavljanje, da načeli obveznega sprejemanja plačil v gotovini ali zadostnega in učinkovitega dostopa do gotovine nista ogroženi.
- (10) V skladu z načelom lojalnega sodelovanja bi morali Komisija, Evropska centralna banka in imenovani pristojni nacionalni organi, ki imajo potrebna pooblastila v zvezi s področji sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine ter v zvezi z gotovinskimi tržnimi dejavnostmi deležnikov v gotovinskem ciklu, tesno sodelovati pri vprašanjih, povezanih s sprejemanjem plačil v gotovini in dostopom do gotovine. Reden dialog med temi institucijami in organi, zlasti na podlagi letnih poročil držav članic Komisiji in Evropski centralni banki, bi moral biti usmerjen v odkrivanje primerov splošno razširjenega vnaprejšnjega enostranskega izključevanja gotovine in neustreznega dostopa do gotovine na določenih nacionalnih ozemljih ali v določenih regijah. Njegov cilj bi bil tudi oblikovanje in sprejemanje popravnih ukrepov, ki bi jih morale države članice sprejeti, da bi dosegle izpolnjevanje svojih obveznosti glede zagotavljanja sprejemanja gotovine ter zadostnega in učinkovitega dostopa do gotovine.
- (11) Za zagotovitev, da se lahko pozneje po potrebi uvedejo dodatne izjeme od obveznega sprejemanja eurogotovine, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU to uredbo dopolni z uvedbo dodatnih izjem k načelu obveznega sprejemanja za euroobmočje kot celoto. Komisija lahko take dodatne izjeme sprejme le, če so potrebne in sorazmerne z njihovim ciljem ter ohranijo učinkovitost statusa eurogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva. Pooblastilo Komisije za sprejemanje

delegiranih aktov za uvedbo dodatnih izjem od obveznega sprejemanja eurogotovine ne bi smelo posegati v možnost držav članic, da v skladu s svojimi pristojnostmi na področjih deljene pristojnosti sprejmejo nacionalno zakonodajo, s katero uvedejo izjeme od obveznega sprejemanja, ki izhajajo iz statusa zakonitega plačilnega sredstva, v skladu s pogoji, ki jih je Sodišče Evropske unije določilo v sodbi v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njihovi strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.

- (12) Za zagotovitev enotnih pogojev za določbe o sprejemanju gotovinskih plačil ter zadostnem in učinkovitem dostopu do gotovine bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta<sup>17</sup>. Za sprejetje izvedbenih aktov o sprejemanju gotovine in dostopu do nje bi bilo treba uporabiti svetovalni postopek, saj zadevajo ukrepe z majhnim učinkom, in sicer kazalnike za spremljanje sprejemanja gotovine in dostopa do nje, ali akte, naslovljene na posamezne države članice, ki bodo morda morale v določenih okoliščinah sprejeti ustrezne ukrepe, ki bi odražali posebnosti njihovih nacionalnih ozemelj, regij in mestnih območij, v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta.
- (13) Ta uredba zagotavlja polno spoštovanje temeljne pravice do svobode gospodarske pobude in temeljne pravice do varstva potrošnikov iz členov 16 oziroma 38 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Ta uredba zadeva prednostni način plačila v valuti, ki ima status zakonitega plačilnega sredstva, državljani pa lahko ta način plačila legitimno izberejo za poravnavo svojih dolgov. Zato se ukrepi iz te uredbe nanašajo le na način, kako podjetja prejemajo plačila. Poseg v ti temeljni pravici je torej posreden in zelo omejen. Utemeljen je s ciljem v splošnem interesu, da se zagotovi učinkovitost zakonitega plačilnega sredstva, in je sorazmeren s tem ciljem.
- (14) Delež gotovinskih plačil v primerjavi z elektronskimi plačili je višji pri nekaterih ranljivih skupinah, vključno s starejšimi starostnimi skupinami, invalidi ter osebami z omejenimi digitalnimi spretnostmi in nižjimi ravnmi dohodka. Ta predlog je skladen z evropskim aktom o dostopnosti<sup>18</sup>, ki zajema bankomate. Prav tako se na gotovino kot način plačila zanašajo finančno izključene osebe, kot so osebe brez bančnega računa, prosilci za azil in migranti, ki morda ne morejo ali niso pripravljeni uporabljati plačilnih metod, ki jih zagotavlja zasebni sektor. Gotovina naj bi zagotavljala jasen pregled nad stroški, zelo enostavno in hitro uporabo ter visoko stopnjo varnosti in zasebnosti. Te ranljive skupine so bolj izpostavljene tveganju, da izgubijo dostop do načina plačila, če se njihov dostop do gotovine poslabša. Zato bi bil namen te uredbe ohraniti finančno vključenost ranljivih skupin, ki so odvisne od gotovinskih plačil, in sicer z zagotavljanjem, da bi lahko vsi v euroobmočju svobodno izbrali prednostni način plačila in imeli dostop do osnovnih gotovinskih storitev, hkrati pa bi države članice podprla pri nadaljnjih prizadevanjih politik za spodbujanje digitalnega

<sup>17</sup> UL L 55, 28.2.2011, str. 13.

<sup>18</sup> Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L 151, 7.6.2019, str. 70).

finančnega vključevanja, na primer z ukrepi za povečanje finančne in zlasti digitalne pismenosti v sistemih izobraževanja in usposabljanja ter za odpravo vrzeli v digitalni infrastrukturi, vključno s podeželskimi območji.

- (15) V skladu z načelom sorazmernosti je za doseganje osnovnega cilja zagotavljanja sprejemanja gotovine in dostopa do nje potrebno in primerno, da se določijo potrebna pravila. V skladu s členom 5(4) Pogodbe o Evropski uniji ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

### *Člen 1*

#### **Predmet urejanja**

Ta uredba določa podrobna pravila o področju uporabe in učinkih statusa eurobankovcev in eurokovancev kot zakonitega plačilnega sredstva ter o dostopu do njih, kot je določeno v členu 128(1) PDEU oziroma členu 11 Uredbe (ES) št. 974/98, da se zagotovi njihova učinkovita uporaba v vlogi enotne valute.

### *Člen 2*

#### **Področje uporabe**

1. Ta uredba se uporablja za poravnavo denarnih dolgov, kadar se v celoti ali delno poravnajo z gotovino, če obstaja plačilna obveznost v skladu z veljavnim pravom ali uveljavljenimi pravnimi praksami. Da se zagotovi učinkovitost statusa gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva, se ta uredba uporablja tudi za vnaprejšnje enostransko izključevanje plačil v gotovini in dostop do gotovine.
2. Ta uredba se ne uporablja za plačila za blago ali storitve, kupljene na daljavo, vključno prek spleta.

### *Člen 3*

#### **Opredelitev pojmov**

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „gotovina“ pomeni eurobankovce in eurokovance;
2. „deležniki v gotovinskem ciklu“ pomenijo kreditne institucije, ki strankam nudijo plačilne račune, in ponudnike gotovinskih storitev, ki sodelujejo pri upravljanju distribucije in obtoka eurobankovcev in eurokovancev;

3. „kreditna institucija“ pomeni kreditno institucijo, kakor je opredeljena v členu 4(1) Uredbe (EU) št. 575/2013<sup>19</sup> Evropskega parlamenta in Sveta;
4. „vnaprejšnje enostransko izključevanje gotovine“ pomeni primere, ko trgovec na drobno ali ponudnik storitev enostransko izključi gotovino kot možni način plačila, na primer z znakom „brez gotovine“. V tem primeru se plačnik in prejemnik plačila ne dogovorita svobodno glede plačilnega sredstva za nakup;
5. „plačnik“ pomeni katero koli osebo, ki izvede plačilo v eurogotovini;
6. „prejemnik plačila“ pomeni katero koli osebo, ki je predvideni prejemnik sredstev, ki so bila predmet plačilne transakcije v eurogotovini;
7. „nominalna vrednost“ pomeni apoen v eurih za eurobankovec ali eurokovanec, kot je natisnjen na tem bankovcu ali kovan na tem kovancu;
8. „podjetje“ pomeni osebo, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na njeno pravno obliko, vključno s partnerstvi ali združenji, ki redno opravljajo gospodarsko dejavnost.

#### *Člen 4*

#### **Status zakonitega plačilnega sredstva**

1. Status zakonitega plačilnega sredstva, ki ga imajo eurobankovci in eurokovanci, pomeni, da je njihovo sprejemanje obvezno, da se sprejemajo s polno nominalno vrednostjo ter da imajo učinek izpolnitve plačilne obveznosti.
2. V skladu z obveznim sprejemanjem gotovine prejemnik plačila ne zavrne plačila v eurobankovcih in/ali eurokovancih za izpolnitev navedene obveznosti.
3. V skladu s sprejemanjem gotovine s polno nominalno vrednostjo je denarna vrednost eurobankovcev in/ali eurokovancev, s katerimi se poravna dolg, enaka znesku v eurih, ki je naveden na bankovcih in/ali kovancih. Zaračunavanje doplačil za poravnavo dolga z eurobankovci in eurokovanci je prepovedano.

---

<sup>19</sup> Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27.6.2013, str. 1).

4. V skladu z učinkom izpolnitve plačilne obveznosti lahko plačnik plačilno obveznost izpolni tako, da prejemniku plačila predloži eurobankovce in eurokovance.

#### *Člen 5*

#### **Izjeme od načela obveznega sprejemanja eurobankovcev in eurokovancev**

1. Z odstopanjem od člena 4(2) ima prejemnik plačila pravico zavrniti eurobankovce in eurokovance v katerem koli od naslednjih primerov:
  - (a) kadar se zavrnejo v dobri veri in kadar taka zavrnitev temelji na legitimnih in začasnih razlogih v skladu z načelom sorazmernosti glede na konkretne okoliščine, na katere prejemnik plačila ne more vplivati;
  - (b) če se je prejemnik plačila pred izvedbo plačila s plačnikom dogovoril o drugem plačilnem sredstvu.

Za namene točke (a) dokazno breme za ugotovitev, da so v posameznem primeru obstajali taki legitimni in začasni razlogi ter da je bila zavrnitev sorazmerna, nosi prejemnik plačila.

2. Za namene uporabe odstavka 1 lahko taki legitimni razlogi vključujejo:
  - i. v primeru bankovcev visokih vrednosti, če je vrednost predloženega bankovca očitno nesorazmerna v primerjavi z vrednostjo zneska, ki ga je treba poravnati;
  - ii. v izjemnih primerih, če v trenutku, ko je v plačilo predložena gotovina, podjetje nima na voljo drobiža za vračilo, ali če podjetju zaradi tega plačila ne bi ostalo dovolj drobiža za nadaljnje izvajanje njegovega običajnega vsakodnevnega poslovanja.

#### *Člen 6*

#### **Dodatne monetarnopravne izjeme od načela obveznega sprejemanja eurobankovcev in eurokovancev**

Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejetje delegiranih aktov v skladu s členom 10 za dopolnitev te uredbe z opredelitvijo dodatnih izjem k načelu obveznega sprejemanja v okviru monetarnega prava. Navedene izjeme so utemeljene s ciljem javnega interesa in sorazmerne z njim, ne ogrožajo učinkovitosti statusa eurogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva in so dovoljene le, če so na voljo druga sredstva za plačilo denarnih dolgov. Komisija se pri pripravi navedenih delegiranih aktov posvetuje z Evropsko centralno banko.

## *Člen 7*

### **Sprejemanje plačil v gotovini**

1. Da se zagotovi sprejemanje gotovine v skladu s členom 4(2), države članice na podlagi skupnih kazalnikov, ki jih sprejme Komisija, spremljajo sprejemanje gotovinskih plačil in raven vnaprejšnjega enostranskega izključevanja gotovinskih plačil na svojem celotnem ozemlju, v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih, ter ocenjujejo razmere.
2. Države članice sporočijo rezultate spremljanja in oceno razmer glede ravni sprejemanja gotovinskih plačil v skladu s členom 9(3).
3. Če država članica meni, da raven sprejemanja gotovinskih plačil na njenem ozemlju ali njegovih delih ogroža obvezno sprejemanje eurobankovcev in eurokovancev, določi popravne ukrepe, h katerim se zavezuje v skladu s členom 9(4).

## *Člen 8*

### **Dostop do gotovine**

1. Države članice na svojem celotnem ozemlju zagotovijo zadosten in učinkovit dostop do gotovine v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih. Za zagotavljanje zadostnega in učinkovitega dostopa do gotovine države članice na podlagi skupnih kazalnikov, ki jih sprejme Komisija, spremljajo dostop do gotovine na svojem celotnem ozemlju, v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih, ter ocenjujejo razmere.
2. Države članice sporočijo rezultate spremljanja in oceno razmer glede dostopa do gotovine v skladu s členom 9(3).
3. Če država članica meni, da zadosten in učinkovit dostop do gotovine ni zagotovljen, določi popravne ukrepe, h katerim se zavezuje v skladu s členom 9(4).

## *Člen 9*

### **Postopkovni vidiki**

1. Za izvajanje obveznosti iz členov 7 in 8 države članice imenujejo enega ali več pristojnih nacionalnih organov s potrebnimi pooblastili v zvezi s področji sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine ter v zvezi z gotovinskimi tržnimi dejavnostmi deležnikov v gotovinskem ciklu.

2. Komisija za namene členov 7 in 8 sprejme izvedbene akte splošne uporabe o sklopu skupnih kazalnikov, ki jih države članice uporabljajo za spremljanje in ocenjevanje sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine na svojem celotnem ozemlju, v vseh svojih regijah, tako na mestnih kot nemestnih območjih. Ti izvedbeni akti se sprejmejo [v X mesecih po začetku veljavnosti te uredbe] v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 11. Komisija se pri pripravi navedenih izvedbenih aktov posvetuje z Evropsko centralno banko.
3. Imenovani pristojni nacionalni organi v letnem poročilu, ki ga v skladu s členom 13 naslovijo na Komisijo in Evropsko centralno banko, sporočijo rezultate spremljanja in oceno razmer glede ravni sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine, pri čemer navedejo utemeljitev in podatke za svojo oceno.
4. Če država članica meni, da raven sprejemanja gotovinskih plačil ogroža obvezno sprejemanje eurobankovcev in eurokovancev ali da ni zagotovljen zadosten in učinkovit dostop do gotovine, v svojem letnem poročilu navede popravne ukrepe, h katerim se zavezuje, da bi izpolnila obveznosti iz členov 7 in 8. Popravni ukrepi začnejo veljati brez nepotrebnega odlašanja.
5. Komisija pregleda letna poročila ob tesnem posvetovanju z Evropsko centralno banko. Če se popravni ukrepi, ki jih v skladu z odstavkom 4 predlaga država članica, zdijo nezadostni ali če Komisija meni, da sprejemanje gotovinskih plačil ali zadosten in učinkovit dostop do gotovine v državi članici kljub ugotovitvam iz letnega poročila ni v skladu z obveznostmi iz členov 7 in 8, Komisija sprejme izvedbene akte, v katerih se določijo ustrezni in sorazmerni ukrepi, ki jih sprejme zadevna država članica, pri čemer je v zadevnem izvedbenem aktu določen rok. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 11.

#### *Člen 10*

#### **Izvajanje prenosa pooblastila**

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 6 se prenese na Komisijo za nedoločen čas od [datum začetka veljavnosti te uredbe].
3. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 6 lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.
5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 6, začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku enega meseca od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za en mesec.

#### *Člen 11*

#### **Postopek v odboru**

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.

#### *Člen 12*

#### **Kazni**

Države članice sprejmejo pravila o kaznih, [vključno z denarnimi kaznimi in nekazenskimi globami,] ki se uporabljajo za kršitve te uredbe, in sprejmejo vse potrebne ukrepe, da se zagotovi njihovo izvajanje. Te kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice o navedenih pravilih in ukrepih uradno obvestijo Komisijo v enem letu od začetka veljavnosti te uredbe ter jo brez odlašanja uradno obvestijo o vsakršni naknadni spremembi, ki vpliva nanje.

#### *Člen 13*

#### **Letna poročila**

1. Države članice Komisiji in Evropski centralni banki vsako leto predložijo poročilo, ki vključuje informacije o naslednjih vidikih:
  - (a) uveljavljenih izjemah od načela obveznega sprejemanja in njihovi uporabi;
  - (b) podrobnih podatkih in oceni razmer v državi članici glede sprejemanja gotovinskih plačil in dostopa do gotovine ter popravnihih ukrepov, ki jih je treba sprejeti v skladu s členoma 7 in 8;

- (c) izvršenih kaznih, vključno z denarnimi kaznimi in nekazenskimi globami.
2. Prvo letno poročilo se predloži eno leto po začetku veljavnosti te uredbe. Nadaljnja letna poročila se predložijo vsako naslednje leto po datumu začetka veljavnosti te uredbe.
  3. Komisija pregleda letna poročila ob tesnem posvetovanju z Evropsko centralno banko.

#### *Člen 14*

#### **Dolžnost držav članic, da obveščajo o pravnih sredstvih**

Države članice fizičnim osebam in podjetjem zagotovijo jasne informacije o kanalih in učinkovitih pravnih sredstvih, ki so jim na voljo za vložitev pritožb pri pristojnih nacionalnih organih v zvezi s primeri nezakonite zavrnitve sprejema gotovine ter nezadostnega in neučinkovitega dostopa do gotovine.

#### *Člen 15*

#### **Povezanost med eurobankovci in eurokovanci ter digitalnim eurom**

1. Eurobankovci in eurokovanci ter digitalni euro so medsebojno konvertibilni po nominalni vrednosti.
2. Prejemniki plačil denarnega dolga, denominiranega v eurih, sprejemajo plačila v eurobankovcih in eurokovancih v skladu z določbami te uredbe, ne glede na to, ali sprejemajo plačila v digitalnih eurih v skladu z Uredbo [XXX o uvedbi digitalnega eura]. Kadar je sprejemanje eurobankovcev in eurokovancev ter digitalnega eura obvezno v skladu z določbami te uredbe in Uredbe (XXX o uvedbi digitalnega eura), ima plačnik pravico izbrati plačilno sredstvo.

#### *Člen 16*

#### **Pregled**

Komisija do [pet let po začetku veljavnosti] opravi pregled delovanja in učinkov te uredbe ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo. Države članice zagotovijo Komisiji vse potrebne informacije za pripravo tega poročila.

#### *Člen 17*

### **Začetek veljavnosti**

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v državah članicah v skladu s Pogodbama.

V Bruslju,

*Za Evropski parlament  
predsednica*

*Za Svet  
predsednik*